

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту постанови Кабінету Міністрів України
«Про затвердження Порядку діяльності саморегулівних організацій у
сфері психічного здоров'я»

1. Мета

Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку діяльності саморегулівних організацій у сфері психічного здоров'я» (далі – проєкт акта) розроблено з метою визначення засад діяльності саморегулівних організацій у сфері психічного здоров'я (далі – СРО), встановлення процедури їх реєстрації Національною комісією з питань психічного здоров'я (далі – Національна комісія), вимог до СРО, їх функцій, прав та обов'язків, а також забезпечення прозорості та професійної доброчесності системи саморегулювання у сфері психічного здоров'я.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Законом України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» (далі – Закон) визначено правові засади функціонування системи охорони психічного здоров'я та запроваджено нові інституційні механізми регулювання професійної діяльності у цій сфері.

Статтею 21 Закону передбачено створення та функціонування саморегулівних організацій у сфері психічного здоров'я (далі – СРО) як неприбуткових добровільних об'єднань фізичних і юридичних осіб за певним напрямом підприємницької чи професійної діяльності у цій сфері (далі – об'єднання), що створюються для захисту прав і законних інтересів своїх членів, підвищення їхнього професійного рівня та якості надання послуг, розгляду скарг на дії своїх членів.

Відповідно до інформації, наданої центральними органами виконавчої влади на запит Координаційного центру з психічного здоров'я, який здійснює свою діяльність відповідно до Положення про Координаційний центр з психічного здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.2023 № 301 (далі – Координаційний центр):

фактична чисельність зайнятих працівників психологічної служби у системі освіти становить орієнтовно 8,5–9 тисяч осіб;

у системі соціальних послуг працює понад 100 тисяч фахівців різних категорій (соціальні працівники, фахівці із соціальної роботи, фахівці із соціальної допомоги вдома тощо). Водночас лише частина цих працівників безпосередньо здійснює психосоціальну підтримку або працює з вразливими групами населення у форматі психологічного чи психосоціального супроводу. За даними Соціального веб-порталу Мінсоцполітики налічується 904 суб'єкти господарювання, які є надавачами соціально-психологічних послуг;

в Україні функціонує понад 600 молодіжних центрів та просторів, де зайнято 129 фахівців з питань психічного здоров'я: 18 штатних працівників і 111 волонтерів або спеціалістів, залучених за міжнародної підтримки;

у Реєстрі фахівців, які надають психологічну підтримку ветеранам та членам їх сімей, зареєстровано 239 фахівців;

загальна чисельність фахівців у сфері психічного здоров'я у системі Міністерства внутрішніх справ України, у якій функціонують психологічні служби у підвідомчих органах сектору безпеки та цивільного захисту, а також у відомчих закладах охорони здоров'я і закладах вищої освіти, становить 1 342 особи;

психологічна допомога у військових частинах здійснюється військовими психологами груп контролю бойового стресу та психологічного супроводу і відновлення. Укомплектованість посад військових психологів станом на 31 грудня 2025 року становить близько 68 %, при цьому 59 % фахівців мають вищу освіту за спеціальністю 053 «Психологія». Разом з тим, детальна статистична інформація щодо загальної чисельності фахівців психологічного профілю у секторі оборони має обмежений доступ, оскільки належить до службової інформації Збройних Сил України.

Таким чином, отримана оцінка в 13,5–24,5 тисячі фахівців відображає мінімально підтверджений масштаб системи охорони психічного здоров'я на поточному етапі та стосується передусім фахівців, які працюють у державних і комунальних закладах надання психологічної допомоги, а також у частині недержавних організацій.

Така кількість фізичних і юридичних осіб, які здійснюють свою професійну діяльність за різними напрямками підприємницької чи професійної діяльності у сфері психічного здоров'я призводить до необхідності залучення значних кадрових та матеріальних ресурсів з боку держави для здійснення контролю за якістю надання послуг у зазначеній сфері. Водночас, в результаті недобросовісної діяльності окремих фізичних і юридичних осіб, порушується право споживачів таких послуг.

Одним із найбільш ефективних варіантів вирішення окресленої проблеми є делегування на законодавчому рівні повноважень у сфері психічного здоров'я СРО за відповідними професійними напрямками робіт, які на професійному рівні зможуть регулювати суспільні відносини в межах певного напрямку підприємницької чи професійної діяльності без участі держави, що зробить надання послуг ефективнішим та якіснішим.

Тобто, метою створення СРО є підвищення якості та безпечності послуг у сфері психічного здоров'я, які надаються членами об'єднань, а також створення репутаційних вигод для своїх членів, формування довіри споживачів послуг у сфері психічного здоров'я шляхом забезпечення власними ресурсами та засобами самостійного, додаткового до визначеного законодавством регулювання професійної діяльності у сфері психічного здоров'я.

Враховуючи зазначене, розроблено проєкт акта.

3. Основні положення проєкту акта

Проектом акта пропонується затвердити Порядок діяльності саморегулювних організацій у сфері психічного здоров'я, яким:

визначити загальні засади діяльності СРО;

установити вимоги до внутрішніх документів СРО, у тому числі щодо врегулювання питань членства, етичних норм, дисциплінарної відповідальності їх членів, діяльності органів з питань етики й контролю за діяльністю посадових осіб та органів управління;

визначити механізм подання та перевірки документів для реєстрації СРО в Державному реєстрі СРО;

визначити випадки призупинення та припинення реєстрації юридичної особи як СРО;

закріпити вимоги до прозорості діяльності СРО, ведення реєстру своїх членів, розкриття інформації на веб-сайті та публікації передбачених відомостей;

визначити положення щодо взаємодії СРО із закладами освіти та Національною комісією щодо оцінювання освітніх програм і професійних стандартів у сфері психічного здоров'я.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти: Закон України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту акта не потребує додаткового фінансування з державного та/або місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта потребує проведення процедури громадського обговорення відповідно до вимог Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує розгляду Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проект акта погоджено з Міністерством фінансів України, Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України, Міністерством

оборони України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством у справах ветеранів України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Уповноваженим із захисту державної мови.

Проект акта потребує погодження з Міністерством освіти і науки України, Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності України, Державною регуляторною службою України.

Проект акта потребує проведення правової експертизи в Міністерстві юстиції України.

7. Оцінка відповідності

У проекті акта відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції; прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

Проект акта потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Проект акта потребує направлення до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України для проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського Союзу (aquis ЄС).

8. Прогноз результатів

Реалізація проекту акта не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав громадян; на розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Проект акта матиме вплив на інтереси держави, фахівців у сфері психічного здоров'я, СРО, громадських об'єднань надавачів послуг у сфері психічного здоров'я та фахівців у сфері психічного здоров'я, а також громадян, які отримують послуги у сфері психічного здоров'я.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Реалізація акта забезпечить впровадження системи саморегулювання у сфері психічного здоров'я, створення правових механізмів контролю за дотриманням етичних стандартів і професійної доброчесності, підвищення якості надання послуг і ефективності державної політики у сфері психічного здоров'я.
Фахівці у сфері психічного здоров'я	Позитивний	Запровадження діяльності СРО створить умови для професійного розвитку, підвищення кваліфікації, участі у розробленні стандартів професійної діяльності. Це сприятиме розвитку культури професійного самоврядування, підвищенню престижу професії та зміцненню довіри до фахівців.
Саморегулівні організації та громадські об'єднання надавачів послуг у сфері психічного здоров'я та фахівців у сфері психічного здоров'я	Позитивний	Реалізація акта забезпечить прозорий механізм реєстрації, призупинення та припинення реєстрації юридичних осіб як СРО, сприятиме інституційному розвитку та партнерству з державою і громадянським суспільством.
Особи, які отримують послуги у сфері психічного здоров'я	Позитивний	Функціонування СРО забезпечить дотримання етичних норм і стандартів

		якості послуг, упровадження механізмів розгляду скарг і відшкодування шкоди за неякісно надані послуги, підвищить рівень безпеки, доступності та якості допомоги у сфері психічного здоров'я.
--	--	---

Міністр охорони здоров'я України

Віктор ЛЯШКО

«_____» _____ 2026 року